

$$q_{г. \min} = 2213d^{1,94} q_p^{0,22} \sqrt{\frac{P_B \rho_p}{\rho_r z_B T_B}} \quad (19)$$

На підставі промислового досвіду експлуатації газоконденсатних родовищ, за граничну значину критерію Фруда, було рекомендовано граничну значину даного критерію $F_{г.кр} = 30$, за якого відбувається повне винесення рідини на поверхню.

Підставляючи вхідні дані у формулу (19), знаходимо мінімально допустимий дебіт газу для винесення рідини зі свердловини

$$q_{г. \min} = 2213 \cdot 0,062^{1,94} 3,732^{0,22} \times \\ \times \sqrt{\frac{4,656 \cdot 1030}{0,56 \cdot 0,927 \cdot 353}} = 68,7 \text{ тис. м}^3/\text{доб.}$$

Оскільки отримана нами значина менша від теперішнього дебіту свердловини по газу, то умови для продовження накопичення рідини на вибій відсутні і свердловина може нормально експлуатуватися і надалі.

В автоматизованій системі MOSCAD, що використовується на БК-23 ДАТ "Чорноморнафтогаз", не вирішено питання оперативного розрахунку обводнення свердловин [6]. З цією метою на основі вищеописаної методики було розроблено програму для автоматизації роботи обводнених свердловин, а саме розрахунку моменту часу, коли на свердловині необхідно проводити роботи з видалення води із вибою (продування чи подавання ПАР). Дана програма була розроблена під операційну систему Microsoft Windows з використанням середовища візуального програмування Borland Delphi. Принцип розрахунку такий. На підставі 5-6 даних, знятих давачами зі свердловини (через кожні 12 годин), методом екстраполяції проводиться прогнозування значин у часі. Відповідно

На структурно-тектонічних картах М.Д.Будеркевича, Є.С.Дворянина [1], С.С.Круглова, В.В.Глушко [2] у межах Бориславсько-Покутської зони Передкарпатського прогину в районі Рожнятова – Надвірної спостерігається геологічно здійснюється перевірка умов винесення рідини з вибою на поверхню за гранично допустимим дебітом газу і гранично допустимою швидкістю потоку (критерієм Фруда). Критична точка відповідає точці перетину кривих на графіку (див. рис. 1), у цей момент оператор повинен прийняти рішення щодо застосування відповідного активного діяння на потік у свердловині.

Література

1. Бойко В.С. Интенсификация работы обводняющихся газовых скважин // Обз. инф. ВНИИЭгазпрома. Сер.: Разработка и эксплуатация газовых и газоконденсатных месторождений. – 1985. – Вып. 2. – 36 с.
2. Довідник з нафтогазової справи / За заг. редакцією В.С.Бойка, Р.М.Кондрата, Р.С.Яремійчука. – К.: Львів, 1996. – 620 с.
3. Добыча, подготовка и транспорт природного газа и конденсата: Справочное руководство в 2-х томах. Том 1 / Под ред. Ю.П. Коротаева, Р.Д. Моргулова. – М.: Недра, 1984. – 360 с.
4. Гидродинамика газожидкостных смесей в трубах / В.А. Мамаев и др. – М.: Недра, 1969. – 208 с.
5. Бойко В.С. Збірник задач з технології видобування нафти. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський держ. техн. ун-т нафти і газу. – 2001. – Частина I. – 134 с.
6. Иванов С.И., Чумак О.О., Цибин Ю.А. Безлюдная технология эксплуатации морских стационарных платформ // Нафтова і газова пром-сть. – 1999. – № 4. – С. 32-34.

УДК 550.8.05

ПРО ГЕОЛОГІЧНУ ПРИРОДУ АНОМАЛІЙ ПОЛЯ СИЛИ ТЯЖІННЯ У РАЙОНІ МАЙДАНСЬКОГО ТЕКТОНІЧНОГО ВУЗЛА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

С.Г.Бабюк, В.П.Степанюк, С.Г.Анікеєв

ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, тел. (03422) 46067,
e-mail: public@ifdtung.if.ua

Сопоставлены современные представления о тектонике Украинских Карпат в районе Майданского узла с аномалиями поля силы тяжести. Предложен новый взгляд на роль Майданского узла в формировании современного строения Карпат.

Изучение структурно-тектонического строения нефтегазоперспективных регионов способствует поискам и разведке новых месторождений углеводородов.

The modern performances about tectonic of the Ukrainian Carpathians in area Majdan site to anomalies of the gravity field are compared. The new sight on a role Majdan site in formation of a modern structure of Carpathians is offered.

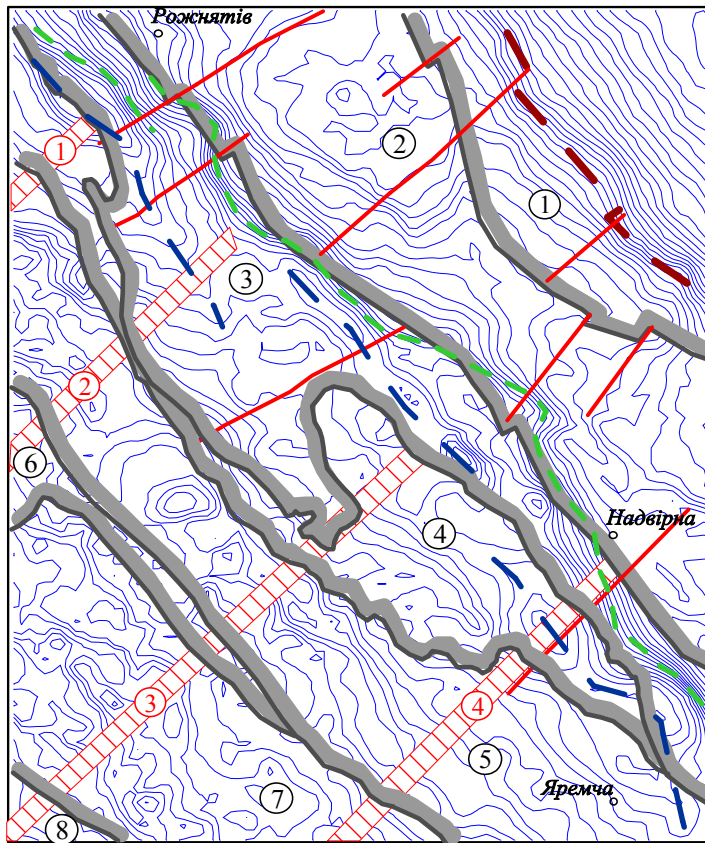
The study tectonic structures of a perspective oil and gas regions promotes searches and investigation of new deposits of oil and gas.

чне утворення під назвою Майданське піввікно (рис. 1). Стаття присвячена деяким результатам аналізу будови Майданського феномену за сейсмо-гравіметричними матеріалами. Відповідно до наших уяв про вагу феномену у формуванні

бинах, можуть бути відкриті нові родовища вуглеводнів.

Елементи геодинамічної природи вузла за трансформантами гравітаційного поля. На картах локальних аномалій в рельєфно-тіньовому зображенні на південний захід від

Умовні позначення:

Тектонічні зони:

- 1 - Більче-Волицька зона
- 2 - Самбірська зона
- 3 - Бориславсько-Покутська зона

Скибова зона:

- 4 - Берегова скиба
- 5 - Орівська скиба
- 6 - Сколівська скиба
- 7 - Внутрішні скиби
- 8 - Зона Кросно

 - Калуський розлом

 - Поперечні розломи

 - Регіональні поперечні розломи, виділені за гравімагнітними даними:

- 1 - Рожнятівський
- 2 - Перегінський
- 3 - Ластівецький
- 4 - Надвірнянський

 - Спостережене поле сили тяжіння

 - Вісь регіонального мінімуму сили тяжіння

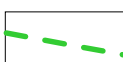
 - Зона підвищених градієнтів сили тяжіння

Рисунок 1 — Схема тектонічної будови ділянки Українських Карпат “Майданський вузол”. М 1:500000

тектоніки Карпат пропонуємо називати його тектонічним вузлом.

Актуальність. У публікаціях, де згадується Майданський вузол, його природа не розкривається. Наприклад, В.В.Глушко зазначає: “Между Ломницей и Быстрицей Солотвинской вследствие очень резкого подъема значительная часть Береговой скибы оказалась размытой и в образовавшемся полуокне на поверхности обнажен палеогеновый флиш Майданской группы складок Предкарпатского прогиба” [3, стор. 125]. У межах підняття відкриті Спас-Ріпнянське, Струтинське, Чечвинське, Підлісівське, Небилівське, Луквинське, Рудовецьке, Росільнянське, Космацьке нафтові родовища та на південному сході – група Битківських нафтових і газоконденсатних родовищ. Тут найвища щільність родовищ у Передкарпатському прогині. Є підстави сподіватись, що в контурі тектонічного вузла, особливо на великих гли-

Майданського вузла є досить широка зона сильно збуреного (диференційованого) аномального поля (рис. 2). Зона розташована в межах Скибової та Кросненської покривно-складчастих тектонічних одиниць поміж поперечних розломів Рожнятівським і Надвірнянським, виділених у роботі [4]. Вона має форму широкої смуги (до 50 км) північно-східного простягання. Смуга збуреності аномального поля простежується вглиб Карпат до тектонічних зон Закарпаття. Підвищена диференційованість поля локальних аномалій відображає інтенсивну складчастість насунутих флішових відкладів у створі Майданського виступу.

Геологічна будова вузла за сейсмічними даними. На структурно-тектонічній карті Н.Д.Будеркевича і Є.С.Дворянина [1] ядром Майданського вузла є виступ доальпійського фундаменту, гіпсометрична висота якого –6600 м, довжина – 30-40 км, а ширина – 7-10 км на верши-

ні. Підніжжя виступу зі сторони Карпат знаходиться на гіпсометричній глибині від –8000 до –8200 м. Виступ має видовжену асиметричну форму Карпатського простягання і розташований в прирозломній зоні Передкарпатського розлому з південного заходу (рис. 3).

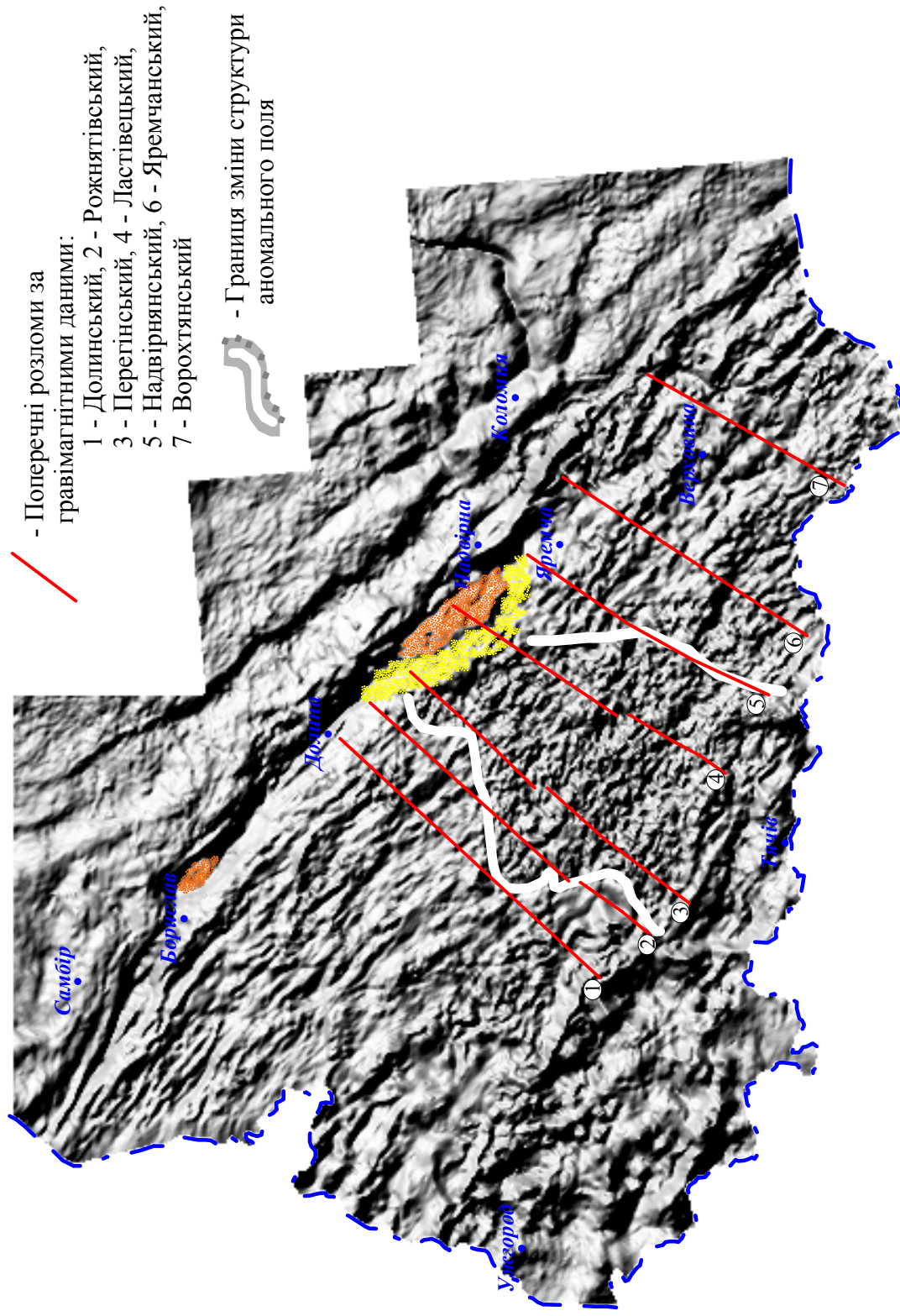

Рисунок 2 — Рельєфо-тіньове зображення локальних аномалій Українських Карпат (радіус усереднення 10000 м). “Підвітка” північно-східна. Масштаб 1:1500000

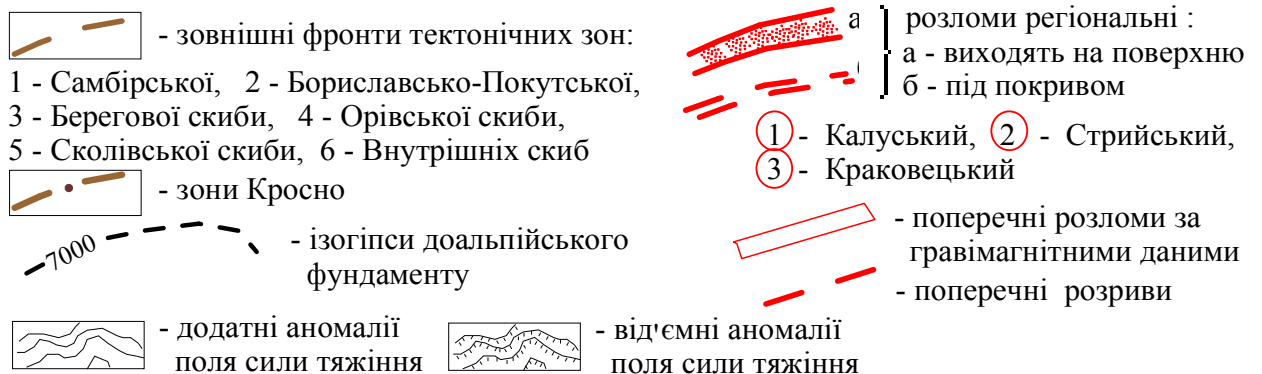
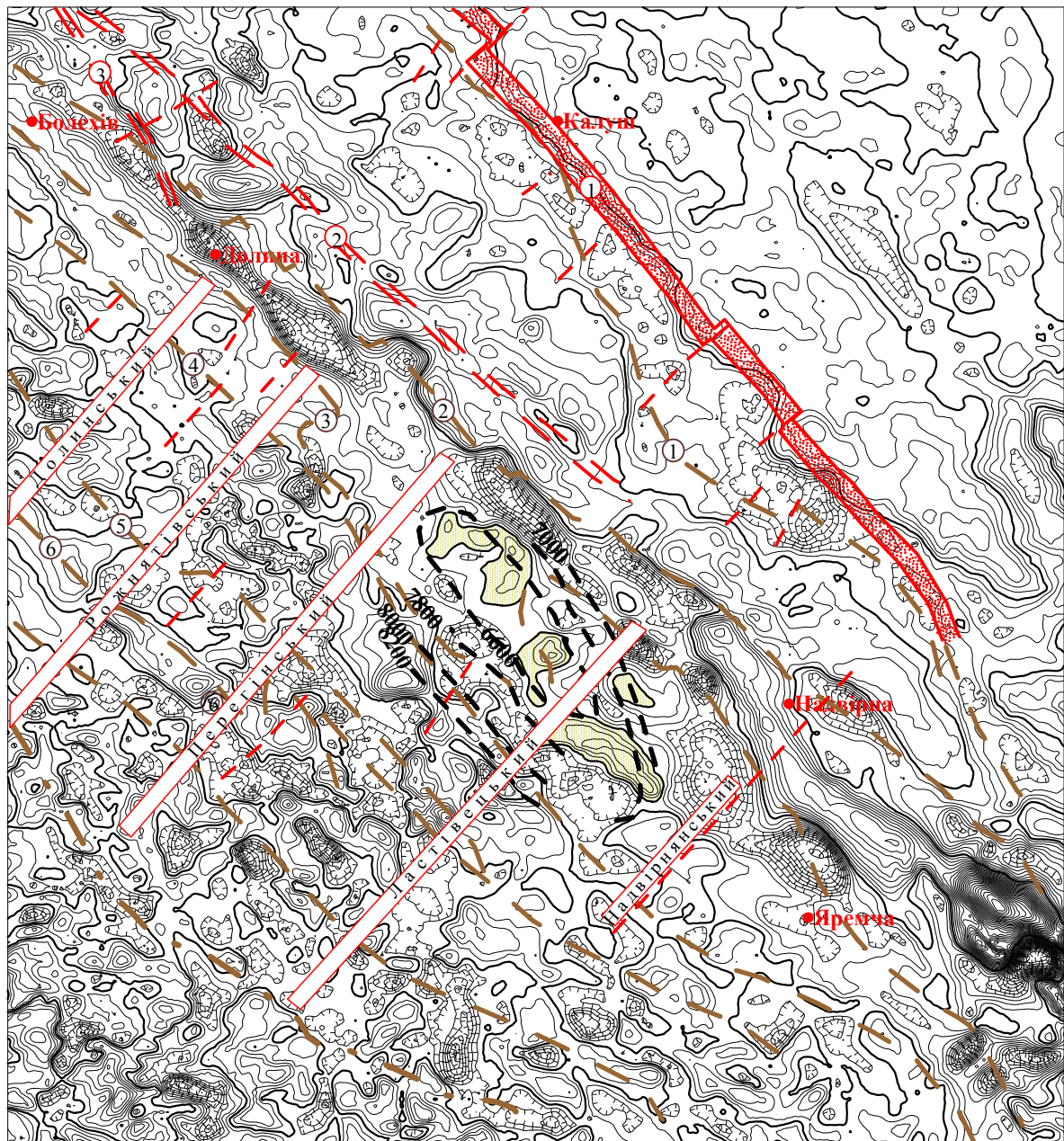
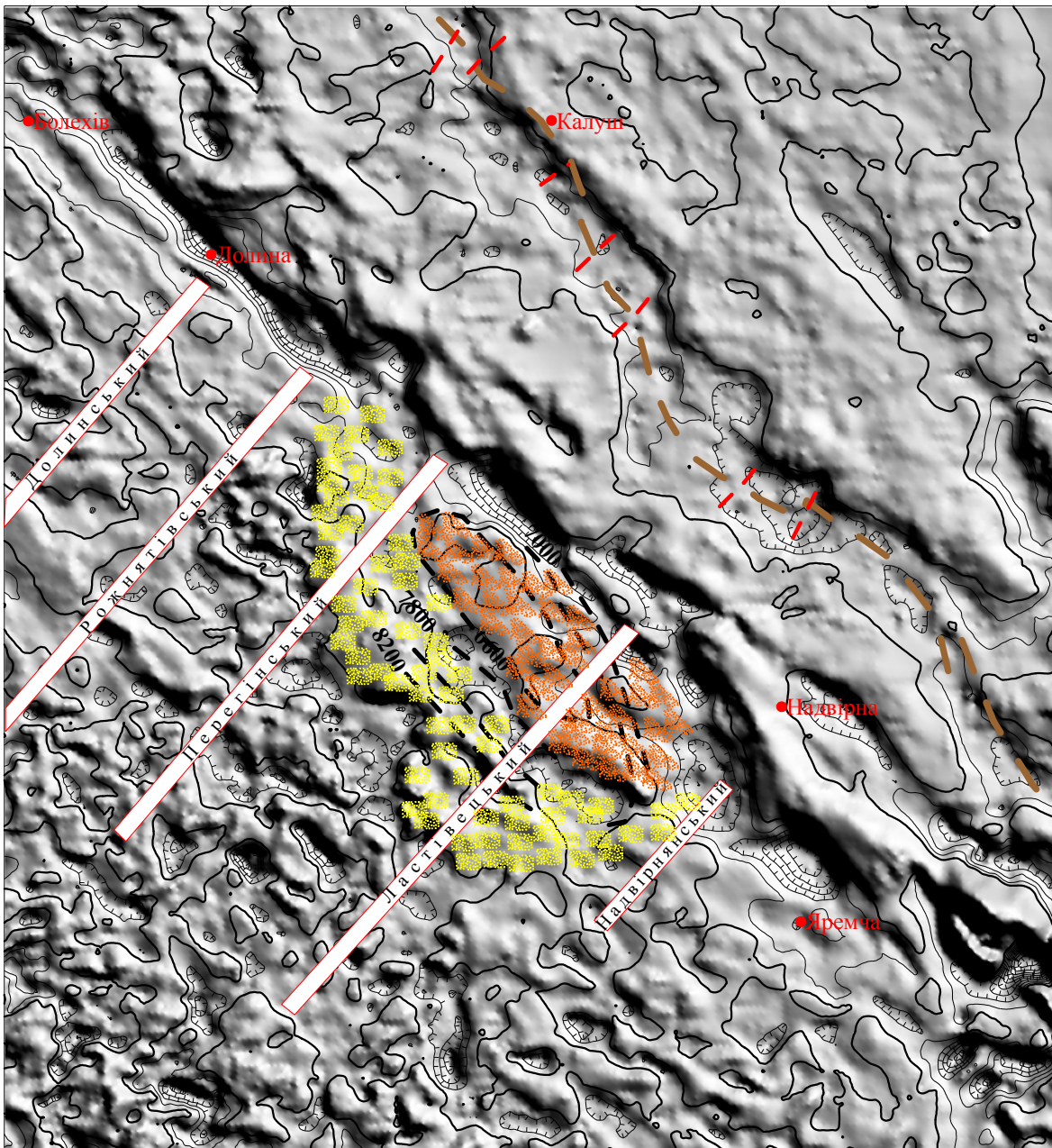
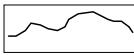

Рисунок 3 — Карта локальних аномалій сили тяжіння (радіус усереднення 5000 м). Масштаб 1:500000

Про геологічну і геодинамічну природу виступу. Це може бути крупний залишок розмитого фундаменту, можливо гіпотетичного Лежайського масиву [3, 5]. Не виключено, що

тіло має інтрузивне походження, про що свідчить наявність Чечвинських туфів у покрівлі олігоценових відкладів [6]. У трансформованому гравітаційному полі Майданський виступ

- - нульова ізолінія
- - від'ємні аномалії
- - ізогпси доальпійського фундаменту
- - поперечні розломи за гравімагнітними даними
- - Зовнішній фронт Самбірської зони

Рисунок 4 — Майданський тектонічний вузол. Рельєфно-тіньове зображення локальних аномалій поля сили тяжіння (радіус усереднення 5000 м). “Підсвітка” північно-східна. Масштаб 1:500000

виділяється як геологічне тіло з дещо надмірною масою. Так, на карті локальних аномалій виступ відображається ланцюжком локальних максимумів на фоні від'ємного аномального поля (рис. 3). На картах трансформант у рельє-

фно-тіньовому зображенні виступу відповідає висвітлена ділянка поля, яка обмежена вузькими темними смугами (рис. 4). Виступові відповідає складно побудований локальний максимум поля. Темні смуги – це локальні градієнтні

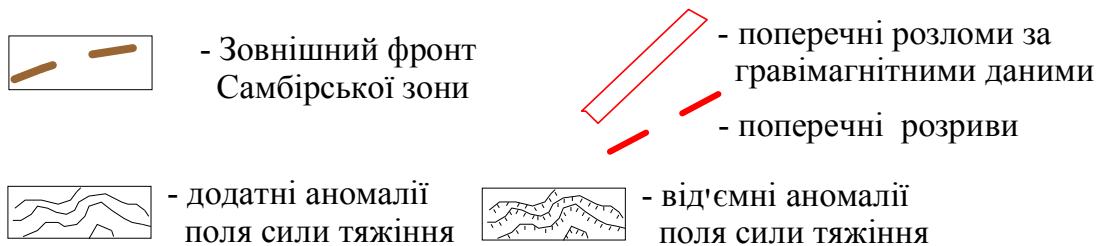
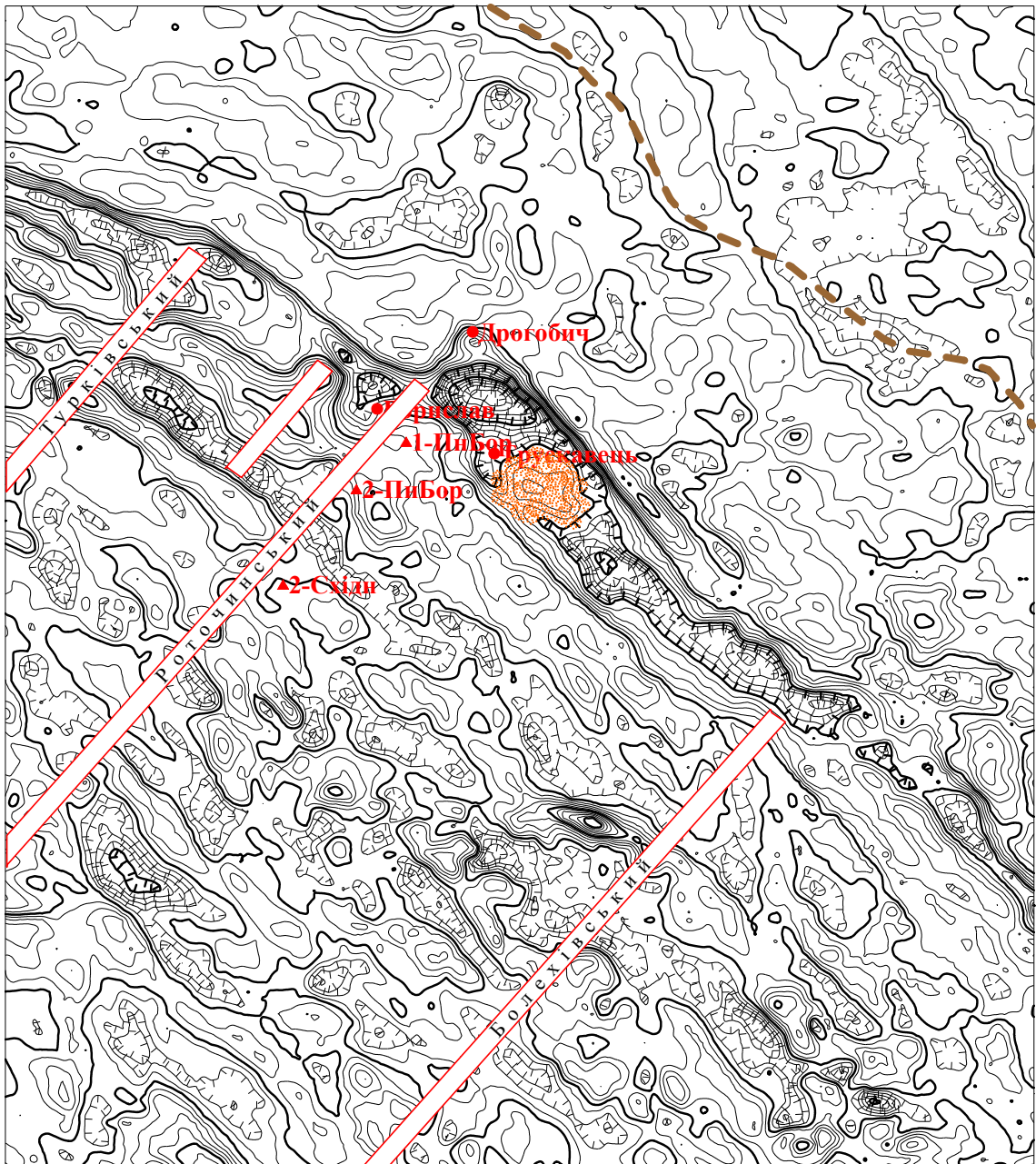

Рисунок 5 — Карта локальних аномалій сили тяжіння (радіус усереднення 5000 м). Масштаб 1:500000

зони аномального поля, що відображають зони тектонічних порушень.

За формою виступ асиметричний. З південного заходу вихід на його вершину є крутим: з -8200 у підніжжя до -6600 м на вершині, відстань між якими — $7000 \div 10000$ м. Північно-східний схил є похилим (рис. 3, 4). Крутий ви-

хід на виступ доальпійського фундаменту з південного заходу створив несприятливі умови для насуву; тобто виступ був *підпорою, бар'єром для насувного процесу*. Про це свідчать такі дані:

– випуклість Скибових підзон у сторону внутрішніх Карпат, якби обтікання фронтами

покривів перепони–виступу доальпійського фундаменту;

– скорочення ширини підзон Скибової зони перед виступом більше ніж у 2 рази, можливе через їх більше стискання та інтенсивну складчастість;

– щільно розташовані поперечні розриви фронтів у порівнянні із сусідніми ділянками, особливо поблизу виступу, де внаслідок різких градієнтних напруг були відсутні умови для плікативних насувних процесів;

– вигин в сторону Карпат і розриви фронту Самбірської зони, що свідчать про наявність тектонічної тіни у створі Майданського виступу доальпійського фундаменту; тобто на північний захід і на південний схід від створу виступу передній фронт Самбірської зони просунувся в сторону Більче-Волицької зони більше, як на 5-7 км, ніж у зоні тектонічної тіни, створеної Майданським виступом (рис. 3, 4);

– розширення Бориславсько-Покутської зони через скорочення ширини підзон Скибової зони та їх вигину в сторону Карпат.

Подібне на зразок наведеного, але в меншому масштабі, спостерігається на північному заході біля Передкарпатського розлому (район м. Трускавець). Тут як і в межах Майданського вузла в полі сили тяжіння на фоні від'ємних аномалій виділяється локальний максимум дещо витягнутої форми Карпатського простягання (рис. 5). Його розміри – $7000 \times 5000 \text{ м}^2$, інтенсивність – близько $1.5 \times 10^{-5} \text{ м/с}^2$. Вісі регіональних мінімумів обрамляють максимум з усіх сторін. З півдня та південного заходу локальний максимум контролює зону розповсюдження еоценових відкладів Бориславського та Оров-Уличнянського нафтових родовищ. До того ж і зовнішня межа Самбірської зони у створі припустимого виступу доальпійського фундаменту теж розгорнута випуклою стороною у бік Карпат, що пояснюється наявністю тектонічної тіни в тиловій частині виступу внаслідок насувного процесу.

Висновки

1. В основі Майданського тектонічного вузла залягає виступ доальпійського фундаменту.

2. Виступ є упором для насуву, внаслідок якого флішові відклади Карпат у створі виступу більш інтенсивно дислоковані, про що свідчить відносно велика збуреність поля сили тяжіння.

3. Підвищена дислокованість зумовила підвищену щільність структурних форм у розрізі палеогенових порід і розбитість розломами, що створило сприятливі умови для формування нафтогазових покладів.

Література

1. Структурно-тектонічна карта західних областей України. Масштаб 1:200000 / За ред. Будеркевич Н.Д. і Дворянин Є.С. – К.: УкрГеофізика, 1991.

2. Тектоника Украинских Карпат (объяснительная записка к тектонической карте Украинских Карпат м-ба 1:200000) / Отв. ред. Круглов С.С. – К.: УкрНИГРИ, 1986. – 152 с.

3. Глушко В.В. Тектоника и нефтегазоносность Карпат и прилегающих прогибов. – М.: Недра, 1968. – 263 с.

4. Бабюк С.Г., Степанюк В.П., Анікеєв С.Г. Нові елементи тектоніки складчастих Українських Карпат за гравімагнітними даними // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – Івано-Франківськ, 2003. – №3(8). – С. 26-31.

5. Круглов С.С. и др. Геодинамика Карпат. – К.: Наук. думка, 1985. – 136 с.

6. Атлас родовищ нафти і газу України: В 6-ти томах. Том V. Західний нафтогазоносний регіон. – Львів: Українська нафтогазова академія, вид-во “Центр Європи”, 1998. – 512 с.

11-а Міжнародна конференція з управління

АВТОМАТИКА - 2004

м. Київ
(27-30 вересня 2004 р.)

Оргкомітет конференції

01033, м. Київ, вул. Володимирська, 68,
Національний ун-т харчових технологій,
к. А-328

Тел: (044) 227-97-77

E-mail: acutina@nuft.edu.ua
www.nuft.kiev.ua

Акутіна Наталія Василівна

Проблематика конференції:

- Математичні проблеми управління, оптимізації та теорії ігор
- Управління та ідентифікація в умовах невизначеності
- Автоматичне управління в технічних системах
- Управління аерокосмічними та іншими рухомими об'єктами
- Управління в природних, соціальних та економічних системах.
- Прогресивні інформаційні технології та інтелектуальне управління.
- Проблеми підготовки кадрів з автоматизації виробництва.